

مجموعہ کتاب های امتحانی

فیصل

امتحان نہایے

نظام جدید

final

فلسفہ

مؤلفان: وحید تمنا - احمد خداداد

انتشارات مشاوران آموزش

ناشر تخصصی عمومی و علوم انسانی

سری دوم - سطح امتحان نهایی (۴۲ پرسش امتحانی)

یک نوع از تیپ پریش‌هایی که در امتحان نهایی می‌تواند بیاید این است که از شما بخواهند از عبارت نادرست است دلیل آن را نیز بنویسید. به همین منظور در پاسخ تشریحی علت هر پریشی که نادرست بوده است را، توضیح (صوت) داده‌ام. آنها را خوب یاد بگیرید.

مجموع ۳ نمره		* تعیین کنید کدام عبارت درست و کدام عبارت نادرست است؟
درست نادرست		پاسخ درست برای هر پرسش ۰/۲۵ نمره دارد.
☐	☐	۸۱۵. نمی‌توان گفت چون آب در اثر گرمای کافی بخار می‌شود، پس تجربه و حواس علت تبخیر آب را تشخیص می‌دهند.
☐	☐	۸۱۶. طبق نظریه‌ای که تجربه را مبنای همه شناخت‌های بشر می‌داند، علیت نیز از طریق تجربه و مشاهده کشف می‌شود.
☐	☐	۸۱۷. طبق دیدگاه حکمای اسلامی، هر تأثیر و تأثیری به اصل علیت باز می‌گردد.
☐	☐	۸۱۸. اصل علیت در واقع، حکم ذهن از توالی میان دو حادثه است.
☐	☐	۸۱۹. می‌توانیم بگوییم که توالی میان بعضی حوادث، از علیت ناشی می‌شود.
☐	☐	۸۲۰. با قطع ارتباط نفس با حالات نفسانی، حالات نفسانی وجود نخواهد داشت.
☐	☐	۸۲۱. فلسفه اسلامی دیدگاه وحی نسبت به جهان است.
☐	☐	۸۲۲. امروزه فرهنگ غرب سیطره یافته و ملت‌ها دچار از خودباختگی شده‌اند.
☐	☐	۸۲۳. وسعت‌نظر فلسفه اسلامی هیچ‌گاه قومی و منطقه‌ای نبوده است.
☐	☐	۸۲۴. گذشت زمان باعث مرگ یک فرهنگ یا تفکر نمی‌شود، بلکه معمولاً موجب تقویت آن می‌شود.
☐	☐	۸۲۵. ریشه همه ارزش‌های فرهنگی شرق را نیز در نهایت باید در فرهنگ غربی جست‌وجو کرد.
☐	☐	۸۲۶. مستشرقان غالباً در تحلیل‌های علمی خود تمدن اسلامی را به قرن ششم و هفتم هجری قمری ختم می‌کنند.
مجموع ۳ نمره		* جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. (واژگان کلیدی)
		پاسخ درست برای هر جای خالی ۰/۲۵ نمره دارد.
۰/۲۵		۸۲۷. به نظر اعتقاد عمومی به علیت ناشی از عادت ذهنی است.
۰/۵		۸۲۸. تکیه‌گاه شناخت به اعتقاد علامه طباطبایی، همان علم به عقلی دانستن است.
۰/۲۵		۸۲۹. رابطه علیت در اصل از طریق نفس به خود و احوالات خود ادراک می‌شود.
۰/۵		۸۳۰. انسان، اول بار، در خود و در ساحت رابطه علیت را کشف می‌کند.

۰/۲۵	۸۳۱. ذهن از هر آن چه به علم حضوری دریافت می‌شود، یک..... می‌سازد.
۰/۵	۸۳۲. مسایل فلسفه قبل از فلسفه اسلامی به مسأله رسیده بود و در فلسفه اسلامی بالغ بر مسأله گردید.
۰/۵	۸۳۳. اصالت دادن به فرهنگ غرب با فیلسوفی به نام و در قرن به اوج خود رسید.
۰/۲۵	۸۳۴. از نظر خاورشناسان قرن نوزدهمی، فلسفه اسلامی چیزی جز نیست.

*** موارد سمت راست را با موارد سمت چپ انطباق دهید.** مجموع ۱ نمره

هر پاسخ درست ۰/۲۵ نمره دارد - یک مورد اضافی است.

۱	۸۳۵. فیلسوف قرن ۱۹ فیلسوف تجربی مذهب گردآورنده کتاب اصول فلسفه نویسنده فصوص الحکم	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	هیوم علامه طباطبایی هگل ابن عربی شهید مطهری
---	--	---	---

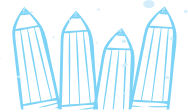
*** به پرسش‌های زیر پاسخ کوتاه دهید.** مجموع ۴/۵ نمره

۰/۲۵	۸۳۶. کتاب مصباح الانس نوشته کیست؟
۰/۲۵	۸۳۷. چه کسی برای اولین بار در فلسفه اسلامی به ریشه اصل علیت پرداخته است؟
۰/۲۵	۸۳۸. رابطه نفس با امور نفسانی در اصل چه نوع رابطه‌ای است؟
۰/۲۵	۸۳۹. کتاب شرح منظومه از کیست؟
۰/۷۵	۸۴۰. سه اثر عرفانی امام خمینی را که ایشان در جوانی نگاشته‌اند، نام ببرید.
۰/۲۵	۸۴۱. کدام متفکر همه فرهنگ‌ها را جزئی از تاریخ و فرهنگ غرب دانسته است؟
۰/۵	۸۴۲. «هر چیزی خودش، خودش است» بیانگر کدام اصل است؟
۰/۲۵	۸۴۳. هیوم مبنای همه شناخت‌های بشر را چه می‌داند و ریشه اعتقاد به علیت را چه بیان کرده است؟
۰/۲۵	۸۴۴. علامه طباطبایی در کدام یک از کتاب‌های خود به نقد مبانی فلسفه‌های جدید و به‌خصوص ماتریالیسم و مارکسیسم پرداختند؟
۰/۲۵	۸۴۵. کتاب «وحی یا شعور مرموز» از آثار چه کسی است؟
۰/۲۵	۸۴۶. مستشرقین در تحلیل‌های علمی خود تمدن اسلامی را به کدام قرن ختم می‌کنند؟
۰/۲۵	۸۴۷. مهم‌ترین پیام سنت فلسفی برای جهان امروز از طرف حکیمان اسلامی چیست؟
۰/۵	۸۴۸. مباحث بخش اول و دوم کتاب حکمه الاشراق چیست؟
۰/۲۵	۸۴۹. کدام ویژگی حکمای مسلمان باعث شد عناصر مثبت فرهنگ‌های دیگر را بگیرند و در فلسفه اسلامی جذب کنند؟

۸۰۹	موضوع آن تفسیر قرآن و زبان آن عربی است.
۸۱۰	در این کتاب، علامه تنها به نقد ارکان ماتریالیسم اکتفا نکرد، بلکه به تشریح اصولی پرداخته است که در تحکیم فلسفه اسلامی در مقابل فلسفه‌های جدید سهمی بسزا دارد و مقام فلسفی ایشان را آشکارتر می‌کند. علامه در این کتاب، مباحثی را طرح کرده که در فلسفه اسلامی تازگی دارد و از ابتکارات ایشان محسوب می‌شود (۰/۲۵). از جمله مبحث ریشه اعتقاد به اصل علیت. (۰/۲۵)
۸۱۱	رابطه علیت ابتدا در ساحت نفس انسان به علم حضوری درک می‌شود (۰/۵) و سپس ذهن همچون دوربین عکاسی از آنچه در نفس گذشته عکس‌برداری می‌کند و آنرا به صورت علم حصولی در می‌آورد و قاعده علیت را می‌سازد (۱).
۸۱۲	چون در علم حضوری، حقیقت بی‌واسطه در نزد عالم حاضر است ولی در علم حصولی، ممکن است صورتی که از اشیا در ذهن نقش می‌بندد مطابق با واقعیت نباشد مثلاً ناشی از توهم و ... باشد.
۸۱۳	اگر علت اعتقاد به علیت، تعاقب دو حادثه باشد، در همه حوادثی که در پی یکدیگرند باید رابطه علیت برقرار کنیم، ولی چنین نیست.
۸۱۴	فلسفی: نهایه‌الحکمه و شرح اسفار / مذهبی: رساله در ولایت و حیات پس از مرگ / عرفانی: مصباح‌الانس و فصوص‌الحکم.
۸۱۵	درست
۸۱۶	نادرست (علیت توسط عقل شناخته می‌شود نه تجربه)
۸۱۷	نادرست (لزوما هر تاثیر و تاثیر رابطه علی نیست)
۸۱۸	نادرست (زیرا علیت در واقعیت هم وجود دارد اما توسط حواس شناخته نمی‌شود)
۸۱۹	درست
۸۲۰	درست
۸۲۱	نادرست (فلسفه اسلامی دیدگاه الهی حکمای مسلمان نسبت به جهان است.)
۸۲۲	درست
۸۲۳	درست
۸۲۴	درست
۸۲۵	نادرست
۸۲۶	درست
۸۲۷	هیوم
۸۲۸	حضوری - اصل علیت
۸۲۹	علم حضوری
۸۳۰	نفس - علم حضوری
۸۳۱	مفهوم ذهنی
۸۳۲	۲۰۰ - ۷۰۰
۸۳۳	هگل - ۱۹
۸۳۴	تفصیل فلسفه یونان
۸۳۵	فیلسوف قرن ۱۹ ← هگل / فیلسوف تجربی مذهب ← هیوم / گردآورنده کتاب اصول فلسفه ← شهید مطهری / نویسنده فصوص الحکم ← ابن عربی.
۸۳۶	حمزه فناری.
۸۳۷	علامه طباطبایی.
۸۳۸	علی و معلولی.
۸۳۹	شهید مطهری.
۸۴۰	آداب الصلوه - سر الصلوه - شرح دعای سحر.
۸۴۱	هگل
۸۴۲	اصل هو هویت
۸۴۳	تجربه ← عادت ذهنی
۸۴۴	اصول فلسفه و روش رئالیسم
۸۴۵	علامه طباطبایی
۸۴۶	۶ و ۷ هجری یا ۱۲ و ۱۳ میلادی
۸۴۷	پیوند تفکر و اخلاق
۸۴۸	بخش اول: نقد منطق صوری - بخش دوم - مباحث عرفانی
۸۴۹	نداشتن تعصب قومی (وسعت نظر)
۸۵۰	الف- اگر ریشه اعتقاد به اصل علیت تعاقب دو حادثه باشد ذهن بایستی بین همه حوادثی که در پی یکدیگرند، رابطه علیت برقرار سازد، مثلاً «رعد و برق» پشت سر هم هستند ولی در این موارد، ذهن این رابطه را برقرار نمی‌سازد و نمی‌گوید «برق» علت «رعد» است (۱).
۸۵۱	ب- بنا به نظر هیوم «تکرار حوادث متوالی» عامل انتقال ذهن ما به مفهوم «علیت» می‌باشد، پس به نظر وی چنین رابطه‌ای هست: «تکرار حوادث متوالی علت قبول مفهوم علیت»، که این موضوع در واقع نقض ادعای هیوم می‌باشد (۱).
۸۵۲	ذهن از هر آنچه به علم حضوری دریافت می‌شود، یک مفهوم ذهنی می‌سازد (۰/۵) رابطه وجود دهنده نفس با احوال درونی او، در ذهن منعکس می‌شود و با این انعکاس به یک علم حصولی تبدیل می‌شود و به شکل قاعده کلی علیت درمی‌آید: «هر حادثه علتی دارد.» (۱).
۸۵۳	اگر علیت را اصلی عقلی ندانیم، پس باید در تجربه دنبال آن باشیم، درحالی‌که تجربه نمی‌تواند علیت را به ما نشان دهد و در نتیجه، علیت انکار می‌شود.
۸۵۴	علم حضوری، علم به صور علمیه است و علم حصولی، علم به اشیای خارجی از طریق صور علمیه است.
۸۵۵	از نظر خاورشناسان، ابن رشد تنها واسطه‌ای بود برای حفظ میراث یونانی و انتقال آن به متفکران مسیحی (۰/۵) و با مرگ او، حیات فلسفی مشرق‌زمین خاموش شد (۰/۵).
۸۵۶	غربی‌ها (۰/۲۵) برای شناخت فرهنگ خودشان و اثبات اینکه فرهنگ اصیل همان فرهنگ غربی است، رشته‌ای را با نام خاورشناسی برای شناخت فرهنگ شرقی به عنوان بخشی فرعی از فرهنگ غربی تاسیس کردند (۰/۲۵).
۸۵۷	شکل ب. زیرا هگل تمامی فرهنگ‌ها را جزئی از فرهنگ غربی می‌دانست.

- بزرگ‌ترین اثر ملاصدرا و دایرةالمعارف عظیم فلسفی: **اسفار اربعه**
- **میرداماد** فیلسوفی مشایبی بود که می‌خواست حکمت مشاء را با حکمت اشراق درآمیزد و فلسفه مشایبی را تفسیری اشراقی کند.

فصل یازدهم: حکمت متعالیه

معرفی مبانی حکمت متعالیه

- ۱- اصالت وجود (پایه و مبنای سه اصل دیگر است)
- ۲- تشکیک وجود (نام دیگر: وحدت در عین کثرت، کثرت در عین وحدت)
- ۳- فقر وجودی (نتیجه آن: مبحث خداشناسی ← این بحث به لحاظ فلسفی و عقلی به اوج خود رسید.)
- ۴- حرکت جوهری (نتیجه آن: تکامل جهان)

۱- اصالت وجود

- * وجود اصیل (واقعی) است و ماهیت اعتباری (ساخته و پرداخته ذهن) است.
- * نمی‌تواند «هم وجود اصیل باشد و هم ماهیت» چون: واقعیت خارجی یگانه است.
- * ذهن انسان، ماهیت را به تبع وجود در نزد خود می‌سازد: آنچه واقعیت خارجی را مستقیماً نشان می‌دهد ← وجود است.

۲- تشکیک وجود

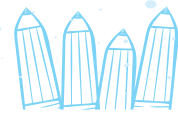
- * اگر وجود اصیل است، همه جهان یک حقیقت است پس اختلاف اشیا ناشی از چیست؟ **پاسخ:** تشکیک وجود
- * تشکیک وجود: شدت و ضعف مرتبه وجودی

۳- فقر وجود

- * ملاک نیازمندی معلول به علت از نظر ملاصدرا: فقر وجودی = امکان فقری
- * خداوند بی‌نیاز مطلق است: صمد
- * همه موجودات فقر وجودی دارند پس: هیچ موجودی از خود استقلال ندارد.
- * هر موجودی از آن حیث } که بهره‌ای از وجود دارد ← آیه و نشانه حق است (هو الظاهر).
نقص وجودی دارد ← حق را پنهان می‌کند (هو الباطن).

- نام دیگر اصالت ماهیت: اصالت ماهوی
- نام دیگر امکان ذاتی: امکان ماهوی
- با اعتقاد به اصالت ماهیت: تمایز و کثرت اشیا به روشنی قابل تبیین عقلانی بود.
- مفهوم متواطی: بر همه مصادیق خود به یک اندازه صدق می‌کند (انسان، آسمان، خورشید).
- مفهوم مشکک: بر همه مصادیق خود به یک اندازه صدق نمی‌کند (وجود، تلخی، سفیدی).

فصل ۱۲ و ۱۳: حکمای معاصر - حیات فرهنگی

• دو نظریه در مورد اصل علیت:

– نظریه هیوم:

* مبنای شناخت: «تجربه» است پس } اصل علیت، اصل عقلانی نیست.
اصل علیت، به تجربه و مشاهده قابل کشف نیست.

* اعتقاد به علیت ناشی از «عادت ذهنی» به تعاقب دو حادثه است.

* رابطه علیت ← رابطه جعلی و قراردادی است.

– دو انتقاد بر نظریه هیوم:

- ۱- اگر علت اعتقاد به علیت، تعاقب دو حادثه است پس در همه حوادثی که در پی یکدیگرند باید رابطه علیت برقرار کنیم ولی چنین نیست.
- ۲- در واقع هیوم می گوید: «تکرار حوادث متوالی علت قبول اصل علیت» در این جمله پذیرش اصل علیت وجود دارد.

– نظریه علامه طباطبایی:

* انسان اولین بار در نفس و در ساحت علم حضوری علیت را کشف می کند چرا که:
پس رابطه علی برقرار است ⇒ حالات نفسانی وجود دهنده به نفس

* چگونه پذیرش اصل علیت به علم حصولی تبدیل می شود؟

ذهن از آنچه به علم حضوری دریافت می شود یک مفهوم ذهنی می سازد پس:

رابطه «نفس و حالات نفسانی» در ذهن منعکس می شود ← به علم حصولی تبدیل می شود.

* علامه طباطبایی مفاهیم دیگر هم چون «وجود و امکان»، «جوهر و عرض»، «قوه و فعل» را ناشی از علم حضوری می داند یعنی:
اینها مفاهیمی هستند که مصادیق آنها را با علم حضوری در نفس خویش می یابیم و سپس مفهوم سازی می کنیم.

حواشی

– علامه طباطبایی:

- کتابهای وی را از متن درس مطالعه کنید.
- اصل هویت: هر چیزی خودش، خودش است.
- تألیفات مطهری و امام خمینی را از متن درس مطالعه کنید.

– دیدگاه غربیها:

- اساس فکر و تمدن از یونان باستان است (اوج این نگرش در قرن ۱۹ در تفکر هگل)
- انگیزه اصلی خاورشناسان: نشان دادن برتری نژاد غربی در علم و تفکر می گویند تمدن اسلامی در قرن ۷۰۶ هجری ختم شد.
- فلسفه اسلامی را فلسفه عربی می خوانند و مرگ ابن رشد را اتمام فلسفه مشرق زمین می دانند.

* ویژگی سنت فلسفی فیلسوفان اسلامی:

- ۱- تفکر و اخلاق مهم ترین پیام برای جهان امروز است.
فلسفه فقط آموختن نیست، پیمودن راه تکامل در درون است.
- ۲- پیوند سازمانی: درهم آمیختن «تفکر استدلالی + ذوق عرفانی» (حکمة الاشراق)
بخش اول: انتقادات به منطق صوری
بخش دوم: مباحث عرفانی
- ۳- وسعت نظر قومی و محلی نیست ← برای بشریت است ← توانایی جذب اندیشه های دیگر را دارد.
امکان گفتگو با مکاتب فلسفی دیگر را دارد.
وسعت نظر، ضامن حیات و پویایی یک فلسفه است.